



Brink`s Estonia OÜ  
Paldiski mnt 80, 10617 Tallinn

AS Hansab  
Keevise 11, 11415 Tallinn

30.03.2022 nr 5-5/2022-011

Saadetud elektrooniliselt aadressidele [info.ee@brinks.com](mailto:info.ee@brinks.com); [hansab@hansab.ee](mailto:hansab@hansab.ee)

## Teade järelevalvemenetluse lõpetamisest

### 1. Järelevalvemenetluse alustamine

27.01.2022 esitas Brink`s Estonia OÜ Konkurentsiametile taotluse järelevalvemenetluse alustamiseks. Taotluse keskseks küsimuseks oli AS Hansab poolt võimalik konkurentsialane rikkumine sularaha veo- ja töötlemise teenuse turul, eeskätt ATM-de teenindamisel. Brink`s Estonia OÜ hinnangul omab AS Hansab sularaha töötlemise turul positsiooni, mis võimaldab tal sularaha käitluse äri laiendamisel tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest. Selline positsioon võimaldab muuhulgas siduda ja hinnastada erinevaid teenuseid selliselt, et AS-l Hansab on võimalik varjata ühe teenuse kulusid ja katta neid teiste pakutavate teenuste tulude arvelt ning selle läbi mõjutada ettevõtteid loobuma konkurentide sularaha veo- ja töötlemise teenuste kasutamisest. Brink`s Estonia OÜ andmetel omas AS Hansab 2021. a lõpu seisuga veidi üle [...]% sularahautomaatide (ATM-de) teenindamise turust. AS Hansab põhitegevus on pankadele ATM-de müük ja sellega seotud tehniliste teenuste pakkumine, mis võimaldab tal varjata ATM-dega seotud sularahaveo teenuse kulusid ja kanda neid muude toodete ja teenuste tulude arvelt.

11.02.2022 teavitas Konkurentsiamet AS-i Hansab ja Brink`s Estonia OÜ-d järelevalvemenetluste alustamisest ja palus esitada antud asjas täiendavad selgitused.

### 2. Faktilised asjaolud

#### 2.1 Brink`s Estonia OÜ selgitused<sup>1</sup>

Eestis on kokku ca 700 (ATM-i). 2021. a lõpu seisuga jaotus turg järgmiselt:

- AS Hansab teenindas kokku ca [...] ATM-i (ca [...] [...] ATM-i ja ca [...] [...] [...] ATM-i);
- Brink`s Estonia OÜ teenindas kokku [...] ATM-i ([...] [...] ATM-i ja [...] [...] ATM-i).

Seega omas AS Hansab veidi üle [...]% ATM-de teenindamise turust ning Brink`s Estonia OÜ mõnevõrra alla [...]% vastavast turust. Brink`s Estonia OÜ on optimeerinud ära oma

<sup>1</sup> Brink`s Estonia OÜ kirjad 27.01.2022 ja 4.03.2022.

teenuse osutamiseiga seotud kulud ning  
[.....].

Brink's Estonia OÜ tegutseb vastaval turul mitukümmend aastat ja kuulub ülemaailmsesse sularaha veole ja töötlemisele spetsialiseerunud Brink's ettevõtete kontserni (www.brinks.com), omades nii turuvõimaluste hindamiseks kui ka parema kuluefektiivsuse saavutamiseks konkurendiga võrreldes oluliselt pikemaajalist ja laiapõhjalisemat kogemust. [...] teavituse kohaselt tegi AS Hansab Brink'si hinnapakumiseiga võrreldes [...]% soodsama pakumise ning pank soovib seetõttu anda seni Brink's Estonia OÜ teenindada olnud ATM-d üle AS-le Hansab. Selle tulemusena võib AS Hansab saada enda kätte ca 60-70 % ATM-de teenindamise turust.

Brink's Estonia OÜ hinnangul ei ole [...]% soodsama hinnaga võimalik seda teenust osutada ilma, et AS Hansab ei osutaks teenust alla keskmise kogukulu (ATC) ega ka alla keskmise muutuvkulu (AVC) taseme. Seda kahtlust kinnitab ka teadmine, et AS Hansab pakub Brink's Estonia OÜ personalile kõrgemat töötasu. Samuti peaksid olema AS Hansab jooksvad kulud veoteenuse osutamiseks vajalikule autopargile suuremad kui Brink's Estonia OÜ-l, sest [.....].

Brinks Estonia OÜ müügitulu 2020. aastal oli kokku 7,47 mln eurot, millest ATM-de teenindamisega seotud müügitulud olid [...] mln eurot ehk [...]%. 2021. aastal oli müügitulu kokku 4,83 mln eurot ja ATM-de teenindamisega seotud müügitulu [...] mln eurot ehk [...]%. Brink's Estonia OÜ esitas üksikasjalikud selgitused sularaha veo ja töötlemise erinevuste kohta ATM-de teenindamisel ning teiste ettevõtjate (kaubandus) teenindamisel.

## 2.2 AS Hansab selgitused<sup>2</sup>

AS-l Hansab on rahatöötlemise ja eriti rahatöötlemise seadmete osas Eestis piisav kogemus ja teadmiste baas. AS Hansab on peaaegselt paigaldanud kõik seadmed nii keskpanga kui ka varem Brink's Estonia OÜ sularahakeskusesse ja teostab siiani nende mündilugemisele paigaldust ja hooldust. AS Hansab teenindab Eestis [...] [...] sularahautomaati ja [...] [...] sularahautomaati. AS Hansab 2020. aasta sularaha veo- ja töötlemise müügitulu oli Eestis kokku ca [...] mln eurot, sellest ATM-de teenindamise müügitulu oli ca [...] mln eurot.

Põhjendamatult on Brink's Estonia OÜ seisukoht, et AS Hansab käitub kaubaturul agressiivselt nende turult kõrvaldamise eesmärgiga. Kuni 2020. aasta alguseni oli ühe sularaha veo- ja töötlemise turul tegutseva ettevõtja turuosa 100%<sup>3</sup>. Kui AS Hansab sisenes nimetatud kaubaturule, tegi Brink's Estonia OÜ kõigile klientidele, kelle poole AS Hansab pöördus, ca 40% suurusi hinnaalandusi. Brink's Estonia OÜ-le, kes tegutseb Euroopas 17 riigis, sh kõigis Balti riikides, on teada, et ka peale [...]% hinnalangust sularaha veo- ja töötlemise turul on Eesti hinnad jätkuvalt hinnanguliselt 20% kallimad kui sarnaste teenuste hinnad Lätis ja Leedus, mistõttu nimetatud teenust saab osutada Eestis ka käesoleval ajal pakutavate hindadega kasumlikult.

AS Hansab tegeleb kaubandus-, kassa- ja kliendisüsteemide müümiseiga, kuid sellest ei saa järeldada, et AS Hansab saaks sularaha käitluse äris tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. AS Hansab ei ole sidunud ja hinnastanud teenuseid selliselt, et tal oleks võimalik „varjata“ ühe teenuse kulusid ning katta neid teiste pakutavate teenuste tulude arvelt ning seeläbi mõjutada ettevõtteid loobuma konkurentide sularaha veo- ja töötlemise teenuste kasutamisest.

AS Hansab hinnangul on Brink's Estonia OÜ taotluses toodud väited selle kohta, et ta võib

<sup>2</sup> AS Hansab kiri 04.03.2022 nr 15.

<sup>3</sup> Varasemalt G4S Eesti AS, hiljem G4S Cash Solutions (Estonia), uus ärinimi Brink's Estonia OÜ.

Eesti turult lahkuda, spekulatiivsed. Brink's Estonia OÜ omas kuni 2019. aasta lõpuni sularaha veo- ja töötlemise turul 100% turuosa, mille tulemusena kujunesid Eestis sularaha veo- ja töötlemise turul hinnad enam kui 20% kallimad kui näiteks Lätis ja Leedus. See viitab olukorrale, et Eesti sularaha veo- ja töötlemise kaubaturul osutati teenust monopoolsete hindadega.

AS Hansab selgitas, et põhiline vahe ATM-de teenindamisel ja teistele kaubandusettevõtetele pakutava sularaha veol ja töötlemisel on see, et ATM-de teenindamisel kasutatakse teenindamiseks soomustatud sõidukeid ja relvastatud turvatöötajaid ning teisi kõrgema turvalisusega transpordivahendeid.

### **3. Konkurentsiameti hinnang**

Konkurentsiametile esitatud taotlus põhines väitel, et AS Hansab saavutas positsiooni, mis võimaldab tal sularaha käitluse äri laiendamisel tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest ning ta kasutab seda positsiooni, kehtestades ebaõiglaselt madalad hinna oma teenusele, eeskätt ATM-de teenindamisel, ning sidus seda teenust teiste teenustega.

Ettevõtja seisundi kindlakstegemiseks on vaja piiritleda kaubaturg, kus ettevõtja tegutseb. Konkurentsiametile esitatud teabe alusel tegutsevad AS Hansab ja Brink's Estonia OÜ mõlemad sularaha veo- ja töötlemise teenuse turul, teenindades erinevaid kliente, kes seda teenust vajavad. Nende hulgas on nii ATM-e omavad kliendid (pangad) kui ka teised kliendid, kes käitlevad sularaha (üldistatuna kaubandus). Teenuse pakkumise poolelt on kummalgi turuosalisel võimekus pakkuda mõlemale kliendigrupile vajalikku teenust. Tuginedes esitatud andmetele, puudub hetkel vajadus asjaomase kaubaturu täpsemaks piiritlemiseks, kuna sõltumata sellest, kas piiritleda asjaomane kaubaturg sularaha veo- ja töötlemise teenusena Eestis tervikuna, või ATM-de teenindamisega seotud sularaha veo- ja töötlemise teenuse turuna, ei oma AS Hansab käesoleval ajal kummalgil võimalikul turul turgu valitsevat seisundit.

Konkurentsiseaduse (KonKS) § 13 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja, kelle positsioon võimaldab tal sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

2020. aastal oli AS Hansab sularaha veo- ja töötlemise teenuse müügitulu Eestis kokku ca [...] mln eurot, sellest ATM-de teenindamise müügitulu oli ca [...] mln eurot. 2021. aasta kohta andmed puuduvad. Brink's Estonia OÜ-l oli 2020. aastal sularaha veo- ja töötlemise teenuse müügitulu kokku 7,47 mln eurot, sellest ATM-de teenindamise müügitulu [...] mln eurot. 2021. aastal olid samad näitajad Brink's Estonia OÜ esitatud andmete kohaselt 4,83 mln eurot ja [...] mln eurot. Sellest tulenevalt omas AS Hansab 2020 aastal võrreldes Brink's Estonia OÜ-ga [...] turuosa nii sularaha veo ja töötlemise teenuse kui ka ainult ATM-de teenindamise osas.

Esitatud andmetest järeldub, et kui eeldada, et sularaha veo ja töötlemise maht tervikuna püsis 2021. a samal tasemel, kui aasta varem, siis sellisel laiemal turul oli Brink's Estonia OÜ pigem suurem turuosaline. Kitsalt ATM-de osas, isegi juhul, kui AS Hansab on 2021. aastal kasvatanud oma müügitulu sellisel määral kui Brink's Estonia OÜ seda on kaotanud, on turgudel tekkinud pigem duopoolne struktuur, kus turul tegutsevad ligilähedases suurusjärgus teenuse pakkujad. Tuleb arvestada ka asjaoluga, et AS Hansab sisenes sularaha veo- ja töötlemise teenuse turule alles paar aastat tagasi ning varasemalt on eelnimetatud turul

tegutsenud pikalt peaaegu üksi G4S<sup>4</sup>. Euroopa Komisjon on teatises selgitanud, et mida suurem on turuosa ja mida pikema aja vältel seda hoitakse, seda tõenäolisem on, et see on esimene tõsine märk turgu valitseva seisundi olemasolust.<sup>5</sup> Seega, isegi kui 2021. a on AS Hansab turuosa ATM-de teenindamise osas veidi kõrgem kui Brink's Estonia OÜ turuosa, ei tähenda see veel automaatselt turgu valitsevat seisundit, kuna tegemist on alles turule tulnud ettevõtjaga ning pole selge, kas ettevõtja seda positsiooni ka hoida suudab. Siinkohal tuleb ka arvestada, et teine turul tegutsev ettevõtja Brink's Estonia OÜ kuulub ülemaailmsesse sularaha veole ja töötlemisele spetsialiseerunud Brink's ettevõtjate kontserni. Nagu eelnevalt öeldud, on tekkinud pigem turg, kus on kaks sarnase suurusjärguga ettevõtjat. Lisaks tuleb ka arvestada, et kogu sularaha veo ja töötlemise teenuse osas on Brink's Estonia OÜ jäänud jätkuvalt pigem suuremaks ettevõtjaks.

Arvestades kaebust on võimalik, et 2022. aastal võib AS Hansab seisund ATM-de teenindamisel veelgi suurenedada, kuid nagu selgitatud, peab turgu valitsev seisund kestma ning andma ettevõtjale võimaluse käituda sõltumatult mh konkurentidest. Teiste sõnadega, turgu valitsev seisund tähendab siiski teatud süsteemset võimekust ning olukorras, kus turule sisenenud uustulnuk on äsja möödunud turul väga pikka aega ainukesena tegutsenud ajaloolisest turuvalitsejast, ei saa automaatselt rääkida selle uustulnuka väljakujunenud turujõust. Käesoleval juhtumil ongi tegemist pigem turule sisenemise pingutusega turuosa suurendamiseks, kui väljakujunenud võimalusega käituda sõltumatult konkurendist või ostjatest. Seetõttu puudub hetkel ka põhjus analüüsida AS Hansab hinnakujunduse põhimõtteid KonkS § 16 alusel.

Lähtudes eeltoodust lõpetab Konkurentsiamet menetluse KonkS § 63<sup>4</sup> lg 1 p 1 alusel.

*/allkirjastatud digitaalselt/*

Kristel Rõõmusaar  
Konkurentsiameti juhataja – peadirektori asetäitja

*Konkurentsiameti 30.03.2022 teate nr 5-5/2022-011 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjas on välja jäetud Brink's Estonia OÜ ja AS Hansab ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.*

*/Anna Mazur/ 05.04.2022*

---

<sup>4</sup> G4S Cash Solutions (Estonia) OÜ (uue ärinimega Brink's Estonia OÜ).

<sup>5</sup> Suunised komisjoni täitetegevuse prioriteetide kohta EÜ asutamislepingu artikli 82 kohaldamisel turgu valitsevate ettevõtjate kuritahtliku konkurentide tõrjuva tegevuse suhtes, p 15.